

Průběžná zpráva o předsudečném násilí

1. 10. – 31. 12. 2021

In IUSTITIA, o.p.s.

Shrnutí

Základní charakteristiky předsudečných incidentů

In IUSTITIA zjistila ve čtvrtém kvartálu roku 2021 celkem 18 předsudečných incidentů, které se staly na území ČR. Ve srovnání s předchozím kvartálem se jedná o pokles o 11 incidentů.

Terčem předsudečného násilí se stávali lidé především z důvodu sexuální orientace a genderové identity a barvy pleti. Mezi ohroženými skupinami se objevují zejména transgender lidé a gayové a lesby.

Předsudečné násilí bylo zaznamenáno především ve veřejném prostoru či domově oběti. K útokům docházelo převážně v Praze.

Právní vývoj

Byl předložen návrh na změnu zákona o obětech trestných činů, dle které by měla být odborná pomoc poskytována nově i tzv. dotčeným osobám.

Na peněžitou pomoc má mít dle tohoto návrhu nově nárok pouze oběť, která prokáže, že se v důsledku trestného činu zhoršila jejich sociální situace.

Ústavní soud vydal judikáty o právu na dostupnou sociální péči, účelnosti nákladů na zmocněnce poškozeného v trestním řízení a o právech osob neovládajících českých jazyk v trestním řízení.

Pachatel předsudečného útoku se omluvil spolku Prague Pride za účasti In IUSTITIA.

Společenské ovzduší

Ministr zahraničních věcí Jakub Kulhánek prohlásil, že by Česko mělo přijmout národní strategii boje proti antisemitismu.

Eurokomisaři i zástupkyně ombudsmana vyjádřili pochybnosti o postupu policistů, při jejichž červnovém zásahu zemřel Rom Stanislav Tomáš.

Policie bude opět prověřovat výroky exposlance SPD Miloslava Roznera o koncentračním táboře v Letech u Písku, o kterém mluvil jako o „neexistujícím pseudokoncentráku“.

Nově zvolený poslanec Jiří Kobza z SPD napadl hned po volbách muslimy, o kterých prohlásil, že musí za každý prodaný kebab „odvádět daň na džihád“

ARA ART spustila kampaň na podporu lidí z LGBTI+ menšiny, která poukazuje na problém vícečetné diskriminace.

Jitka Obzinová, která své dřívější zaměstnance nutila informovat o uprchlících negativně, nebude navzdory návrhu generálního ředitele Českého Rozhlasu René Zavorala šéfkou rozhlasového zpravodajství. Proti jejímu jmenování se postavilo více než 600 pracovníků rozhlasu.

Ve virtuálním prostoru se stále častěji objevují konspirátoři a dezinformátoři, kteří rozšiřují lži o vakcínách na COVID-19 nebo útočí na zdravotníky.

OBSAH

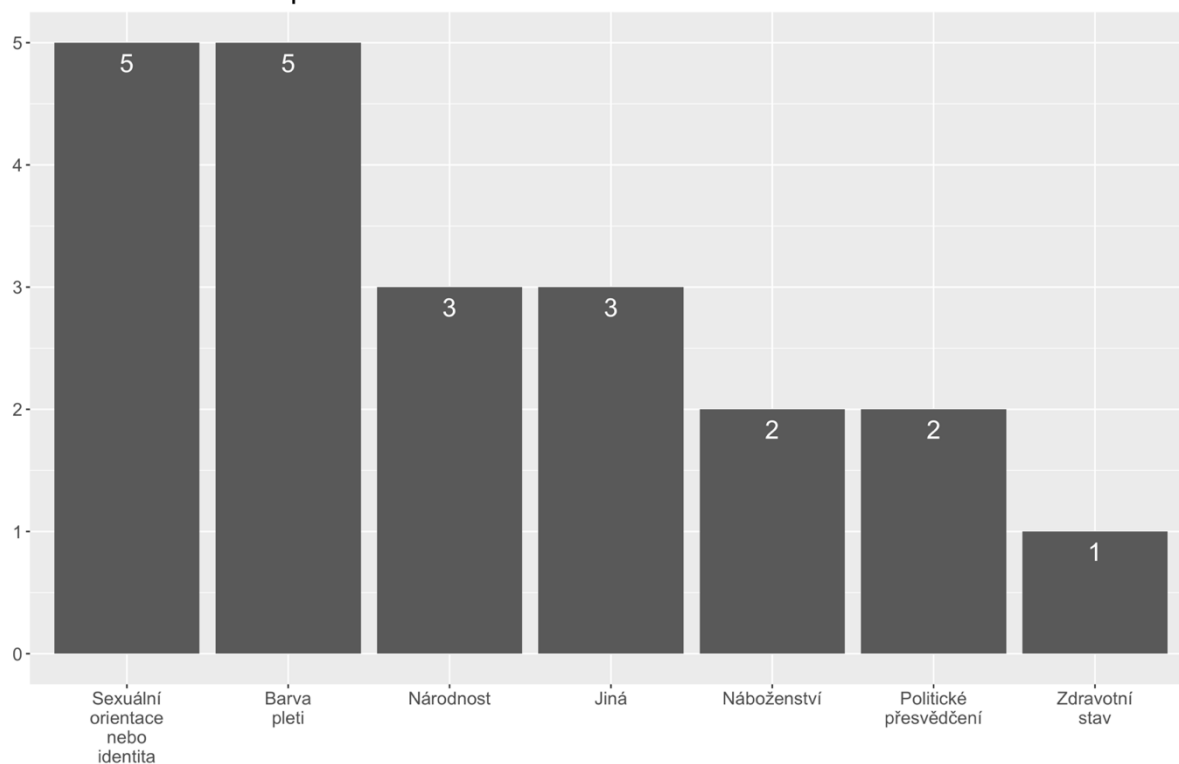
ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY PŘEDSUDEČNÝCH INCIDENTŮ.....	4
POHNUTKA PACHATELŮ	4
FORMA ÚTOKU A ZPŮSOBENÉ ŠKODY	5
LOKALITA A KRAJ INCIDENTŮ	6
VÝZNAMNÉ ZAZNAMENANÉ PŘÍPADY	8
PRÁVNÍ VÝVOJ.....	9
LEGISLATIVNÍ VÝVOJ	9
JUDIKATURA.....	10
VÝZNAMNÉ PRÁVNÍ OTÁZKY.....	13
VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI	14
SPOLEČENSKÉ OVZDUŠÍ	15
POLITICKÁ REPREZENTACE	15
MÍSTNÍ SAMOSPRÁVA	15
KRAJNÍ PRAVICE	15
BEZPEČNOSTNÍ SLOŽKY	17
MÉDIA A KULTURA	18
VEŘEJNOST	19
POZNÁMKY K METODOLOGICKÝM CHARAKTERISTIKÁM TÉTO ZPRÁVY.....	21

Základní charakteristiky předsudečných incidentů

Pohnutka pachatelů

Nejvíce případů bylo motivováno sexuální orientací nebo genderovou identitou (5 případů) a barvou pleti (5 případů). Po třech případech bylo zaznamenáno v kategoriích národnosti a jiné. V kategorii „Jiné“ se objevovaly případy související zejména s pandemií COVID-19. Po dvou případech bylo zaregistrováno v kategoriích náboženství a politického přesvědčení. V jednom případě byl pohnutkou zdravotní stav. Pohnutku sexuální orientace a genderové identity můžeme ve třech případech specifikovat útoky jako proti gayům a lesbám a ve dvou případech jako útoky proti transgender lidem. Co se týče národnosti a etnicity, v jednom se jednalo o romskou národnost, ve dvou o jinou národnost, respektive arabskou a indickou. Pohnutku náboženství můžeme v jednom případně specifikovat jako namířenou proti judaismu, v druhém proti islámu.

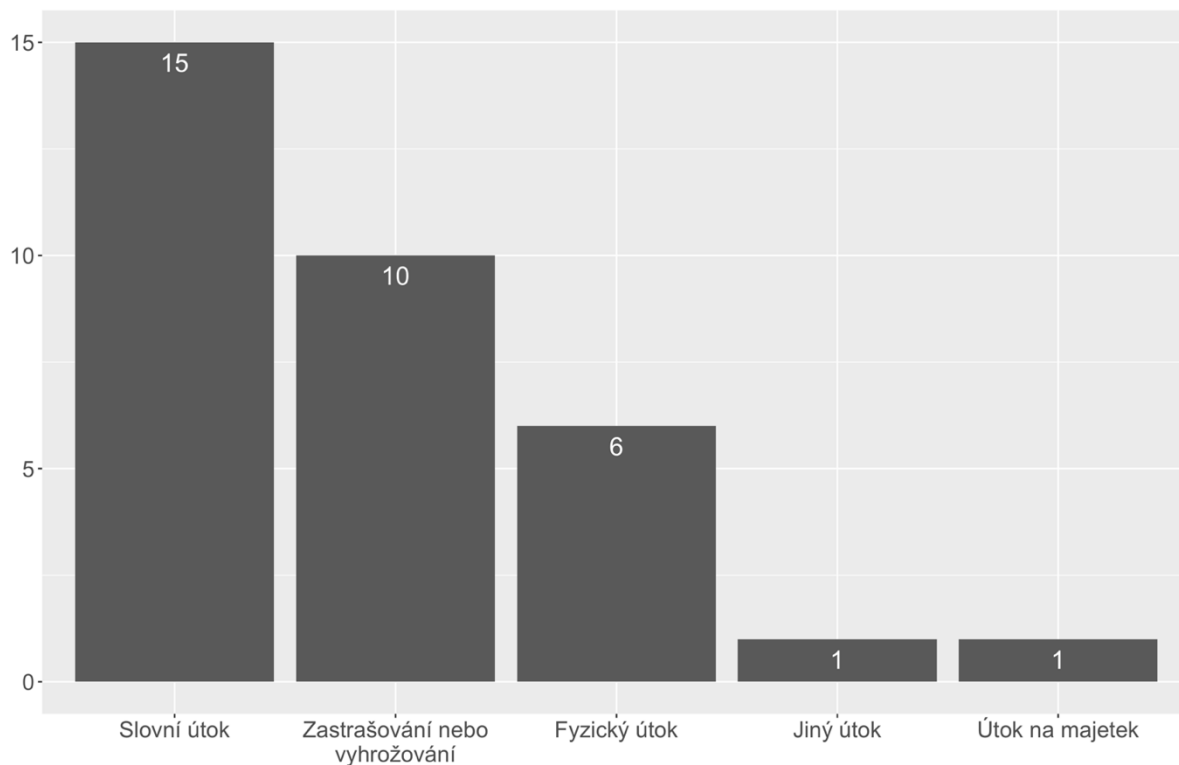
Graf č. 1: Struktura pohnutek incidentů

Forma útoku a způsobené škody

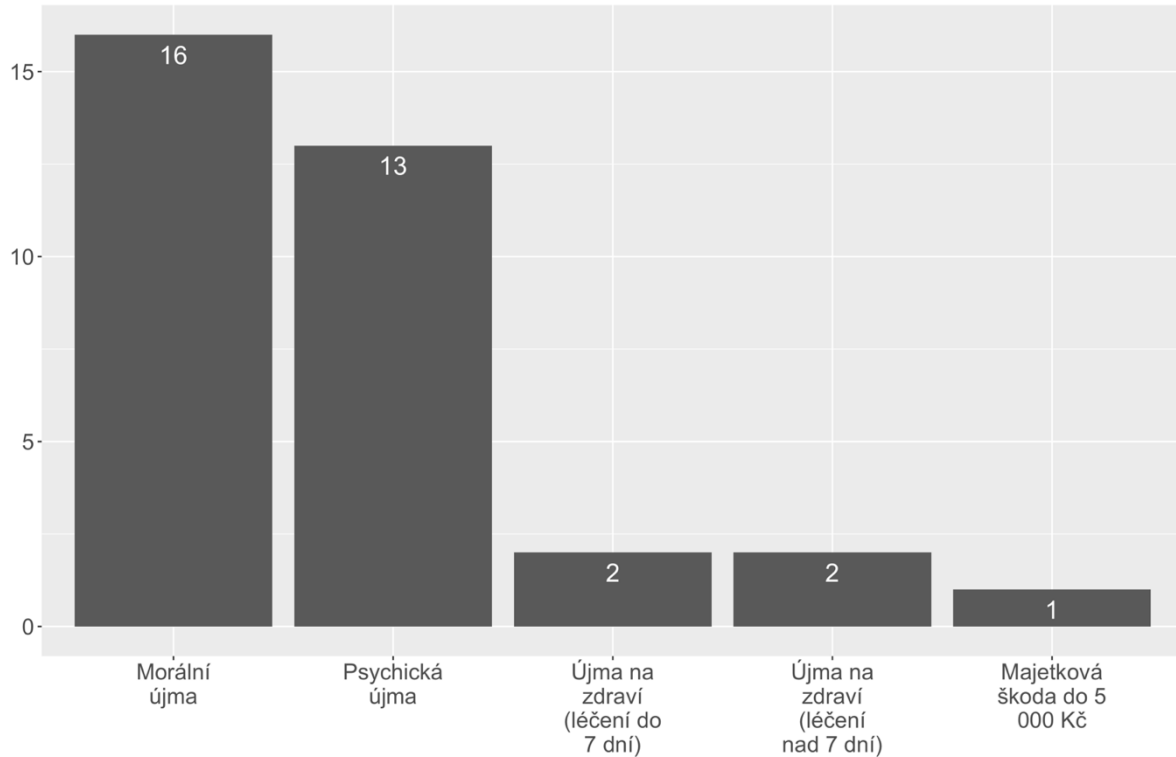
Nejčastější formou byl ve vymezeném období slovní útok (15 případů). Na druhém místě se umístilo zastrašování nebo vyhrožování (10 případů). Dále jsme zaznamenali šest případů fyzického útoku. Zaznamenán byl též jeden útok na majetek a jiný útok.

Graf č. 2: Struktura forem útoku

Formám útoku částečně odpovídají i způsobené škody. Nejčastěji se objevovala morální újma (16 případů), psychická újma (13 případů), újma na zdraví (2 případy újmy s léčením nad 7 dní a 2 případy újmy s léčením do 7 dní). V jednom případě se objevila škoda na majetku do 5 000 Kč.

Graf č. 3: Struktura forem škody

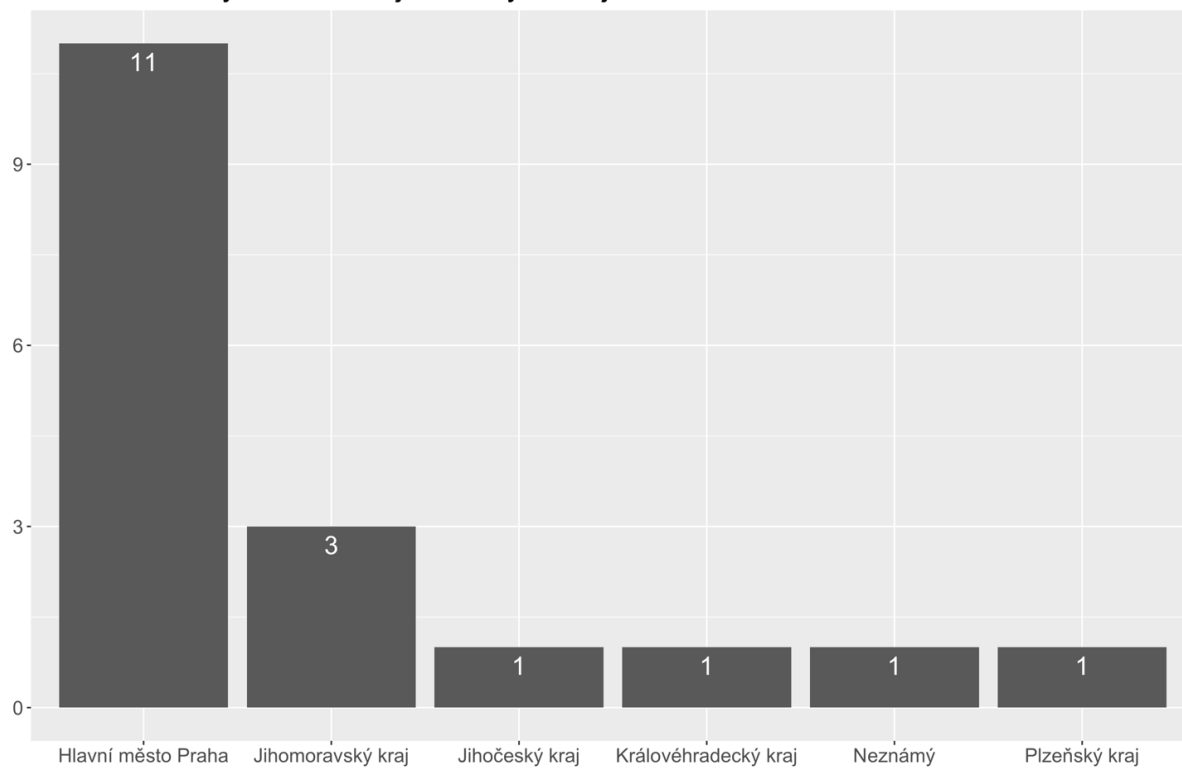

Lokalita a kraj incidentů

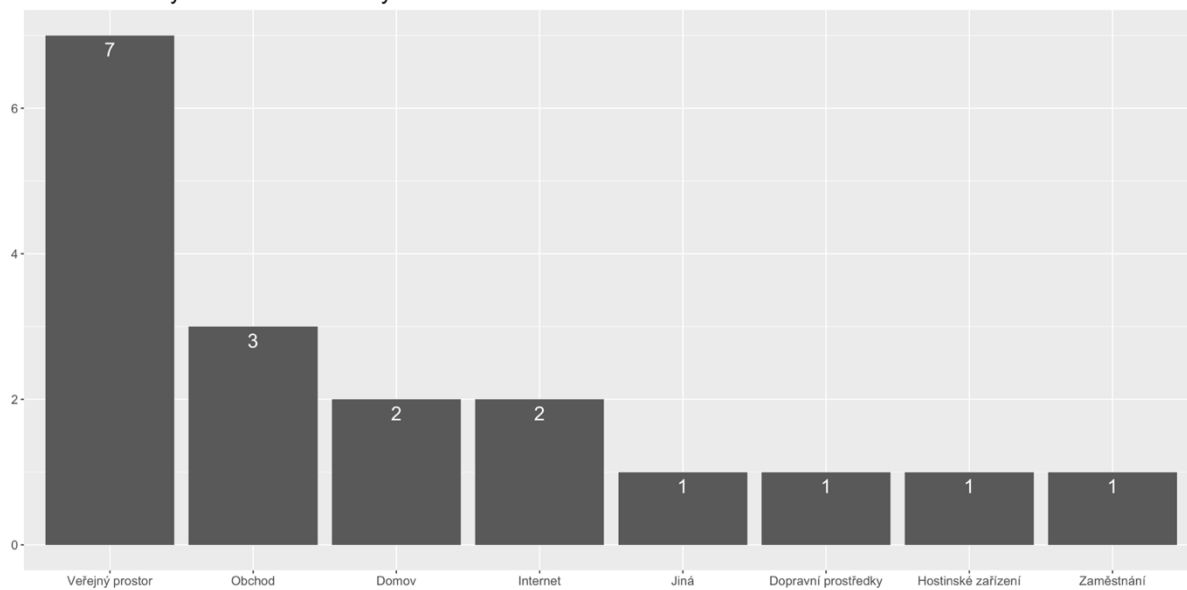
Prostorové rozmístění předsudečných incidentů je nerovnoměrné. Na úrovni krajů bylo nejvíce útoků spácháno v hlavním městě Praze (11 incidentů). Tři incidenty se objevily v Jihomoravském kraji. Po jednom incidentu bylo zaznamenáno v kraji, Jihočeském, Králověhradeckém, Plzeňském a jednou kraj zůstal neznámý.

Při pohledu na bližší charakteristiky prostředí, kde se incidenty odehrály, je rovněž patrná rozmanitost. Relativně nejvíce útoků se stalo ve veřejném prostoru (7 incidentů). Následuje obchod (3 incidenty). Dva incidenty se vyskytly v domově oběti a na internetu. Jeden se objevil v hostinském zařízení, dopravních prostředcích, zaměstnání a jiné lokalitě.

Graf č. 4: Počty incidentů v jednotlivých krajích

Graf č. 5: Počty incidentů dle lokality

Významné zaznamenané případy

„My ty negry upálíme“

Při příležitosti výročí 128 let existence fotbalového klubu AC Sparta Praha fanoušci ve večerních hodinách v tramvaji slovně napadli muže tmavé pleti. Mimo jiné zpívali: „My ty negry upálíme.“ Aktuální stav projednávání věci v trestním řízení neznáme.

„Pošeptal mi do ucha, že jsem nechutná transka“

Mladý trans muž byl napaden před svou školou. Skupina neznámých lidí se mu nejdříve posmívala. Poté k dotyčnému jeden ze skupiny přistoupil a pošeptal mu, že je „nechutná transka“. Po chvíli se přidali i ostatní ze skupiny a muži nadávali pro jeho genderovou identitu. Následně jeden ze skupiny muži vyhrožoval, že jej zbije. Napadenému se podařilo z místa utéct. Aktuální stav projednávání věci v trestním řízení není znám.

Skupinový útok na partnery

V nočních hodinách byli dva muži-partneři fyzicky a slovně napadeni skupinou teenagerů pro jejich sexuální orientace. Skupina je nejprve obklíčila a pak měla narážky na jejich sexualitu. Útok vyvrcholil vyhrožováním a strkáním do jednoho z napadených. Napadení nakonec z místa činu uprchli.

Právní vývoj

Legislativní vývoj

Návrh změny institutu nutné obrany Miloše Vystrčila

Dne 9. listopadu 2021 předložil předseda senátu Miloš Vystrčil návrh na změnu trestního zákoníku, jež se týká úpravy institutu nutné obrany. Navrhl doplnění současného znění zákona, podle něhož by nebyl trestně odpovědný ten, kdo odvrací útok a nesplnil podmínky přiměřenosti nutné obrany, pokud by jednal v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí myslí, které bylo způsobeno tímto útokem. Zároveň pak navrhl změnu v tom smyslu, že by se nutná obrana neposuzovala pouze z hlediska způsobu útoku, ale rovněž v kontextu místa, času a okolností vztahujících se k útočníkovi a obránci. Tento návrh zdůvodnil potřebou posílit právní postavení a právní jistotu obránce proti útočníkovi v mezích nutné obrany a potřebou lépe definovat její exces.

Návrh změny ustanovení trestného činu založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka

Dne 15. listopadu 2021 předložila skupina poslanců Tomia Okamury, Radima Fialy a dalších návrh na změnu trestního zákoníku a jeho ustanovení, jež se týká trestného činu založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka. Dle jejich navrhovaného znění se za slovo „hnutí“ vkládají slova „nebo ideologii“. Potřebu této změny odůvodnili procesem s předsedou Muslimské obce v Praze Vladimírem Sáňkou, jenž dle nich poukázal na mezeru v zákoně. Tu podle nich lze vyložit tak, že současné znění zákona postihuje pouze propagaci konkrétního hnutí, které hlásá potlačování svobod, ale nikoli samu ideologii, která nenávisť a likvidaci lidských práv představuje a propaguje.

Nutná obrana Tomia Okamury a dalších

Dne 25. listopadu 2021 předložila skupina poslanců Tomia Okamury, Radima Fialy a dalších rovněž návrh na změnu trestního zákoníku a jeho ustanovení ohledně nutné obrany. Navrhli znění, které by za nutnou obranu považovalo jednání v obraně proti osobě, která neoprávněně vnikla do cizího obydlí za použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí nebo překoná-li překážku, jejímž účelem je zabránit vniknutí, pokud takové jednání může vyvolat u obránce

oprávněnou obavu z ohrožení života či zdraví jeho nebo jiné přítomné osoby. V důvodové zprávě pak skupina poslanců uvádí, že nová úprava zakotvuje zásadu „můj dům, můj hrad“, která je součástí některých zahraničních úprav. Posiluje postavení a sebevědomí občana, který je napaden ve svém domě a hodlá se bránit, aby se nemusel obávat následného stíhání ze strany státních orgánů, když použil přiměřené nástroje proti pachateli, který bývá často ozbrojen.

Účast na nestátní ozbrojené skupině zaměřené na působení v ozbrojeném konfliktu a změna zákona o obětech trestných činů

Dne 6. prosince 2021 předložili předseda vlády Andrej Babiš a ministryně spravedlnosti Marie Benešová návrh na změnu trestního zákoníku, zákona o obětech trestných činů a dalších zákonů. Tento návrh obsahuje nový trestný čin účasti na nestátní ozbrojené skupině zaměřené na působení v ozbrojeném konfliktu. Rovněž bude postačovat, aby pachatel cestoval do ČR či do jiného státu za účelem zapojení se do této činnosti; za uvedené jednání má hrozit trest odnětí svobody až na pět let.

Podle téhož návrhu má být odborná pomoc dle zákona o obětech trestných činů poskytována vedle obětí trestných činů nově i osobám blízkým, kterým vznikla v důsledku spáchání trestného činu na oběti škoda nebo nemajetková újma (tzv. „dotčeným osobám“) a právnickým osobám, na kterých byl spáchán trestný čin na základě zneužití jejich identifikačních údajů. Nově by rovněž podle tohoto návrhu měly mít oběti trestných činů nárok na peněžitou pomoc pouze v případech prokázání, že se v důsledku trestného činu zhoršila jejich sociální situace. Dosud platí, že pro přiznání peněžité pomoci dle ust. § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů stačí doložení pravomocného rozsudku, ve kterém je rozhodnuto o povinnosti nahradit škodu či újmu. V důvodové zprávě je tato změna odůvodněna smyslem institutu peněžité pomoci obětem, kterým má být překlenutí zhoršené sociální situace, a nikoliv plná náhrada vzniklé škody či újmy.

Judikatura

Právo na dostupnou sociální péči a opomenutý důkaz

Ústavní soud zveřejnil dne 9. listopadu 2021 nález pod sp. zn. III. ÚS 1765/21. V daném případě se jednalo o stěžovatele, klienta Centra sociálních služeb Jeseník, jenž zde měl uzavřenou

smlouvu o poskytování sociální služby v domově pro seniory, ačkoliv nesplňoval podmínku dosažení 65 let věku. Centrum sociálních služeb zohlednilo, že klient s roztroušenou sklerózou žil ve zcela nevyhovujícím prostředí. Smlouva nebyla po několika dodatcích v roce 2017 prodloužena, od této doby stěžovatel pobývá v budově centra bez uzavřené smlouvy. Tento prostor měl být rozhodnutím okresního a krajského soudu vyklizen, dovolání Nejvyšší soud odmítl.

Ústavní soud judikoval, že osoba v nepříznivé sociální situaci nemá nárok na poskytnutí konkrétní služby sociální péče v požadovaném časovém horizontu a na vymezeném území. Současně je však třeba přiznat těmto osobám právo na to, aby jim byly dostupné služby sociální péče poskytovány v co možná nejméně omezujícím prostředí, tedy aby jim bylo umožněno žít co nejvíce běžným životem. Z konceptu lidské důstojnosti totiž plyne i pozitivní povinnost státu vytvořit co možná nejlepší podmínky pro to, aby dotčená osoba mohla žít v prostředí, které pro ni bude co nejlepší, a to nejen z hlediska čistě lékařského, nýbrž i s ohledem na její sociální potřeby a vazby.¹ Důvodem pro částečné vyhovění ústavní stížnosti bylo tzv. opomenutí důkazů. Dcera stěžovatele doložila krajskému soudu emailovou komunikaci prokazující, že více než dvacet oslovených sociálních služeb o stěžovatele pečovat nemůže. Tyto důkazy krajský soud neprovedl s odůvodněním, že nejsou ve věci relevantní. Ústavní soud zrušil usnesení Nejvyššího soudu a rozsudek krajského soudu, kam se nyní věc vrací. Krajský soud bude povinen řádně vyhodnotit důkazy, jež stěžovatel předložil.

Účelnost vynaložených nákladů zmocněnce poškozeného v trestním řízení

Ústavní soud ve věci vedené pod sp. zn. III. ÚS 1033/21 zveřejnil dne 23. listopadu 2021 náleze, kterým judikoval, že soudy musejí při přiznávání nákladů zmocněnce poškozeného v trestním řízení provádět úvahu, zda byly vynaložené náklady účelné. V rámci této úvahy pak musejí hodnotit potřebnost jednotlivých úkonů a také přiměřenost výše sazby za jeden úkon právní služby. Tyto úvahy musejí být obsaženy v odůvodnění soudního rozhodnutí, jinak nelze považovat rozhodnutí za přezkoumatelné, a jedná se tak o porušení základního práva na soudní ochranu a práva na ochranu vlastnictví. V daném případě byli odsouzení spolupachatelé zločinu poškození věřitele povinni uhradit poškozenému škodu přesahující 10 milionů korun. Zároveň jim bylo

¹ Nález dostupný zde: <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=118041&pos=12&cnt=27&typ=result>

uloženo, aby mu nahradili přes 500 tisíc korun jako náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatnění nároku na náhradu škody. Jeden úkon právní služby byl vyčíslen na 48 500 Kč, což se zcela vymyká právnímu standardu výše odměn za poskytování právních služeb ustanoveným zmocněncům poškozených, jejichž výše odměny činila maximálně 5 000 Kč za jeden úkon právní služby. Zároveň rozsudek neobsahoval výše uvedené úvahy, proč se mělo jednat o náklady vynaložené účelně. Ústavní soud k tomuto konstatoval, že dopad takto vysokých nákladů zmocněnce je nutno hodnotit i s ohledem na postavení odsouzených, pro které se jednalo o faktické umocnění uloženého trestu.²

Práva zranitelné osoby neovládající český jazyk v trestním řízení

Dne 30. listopadu 2021 Ústavní soud vyhlásil nález pod sp. zn. IV. ÚS 622/21, jenž se týkal stěžovatele – cizince, který neumí česky a který byl k předvedení k Okresnímu soudu ve Zlíně ze zadržení. Tímto soudem byl poučen o povaze a důsledcích vzdání se práva na odpor. Stěžovatel se tohoto práva na místě vzdal, a trestní příkaz o jeho odsouzení se tak stalo pravomocným. S ohledem na postavení stěžovatele však bylo namístež jej řádně poučit o významu a důsledcích vyjádření a také o tom, že má před takovým vyjádřením právo poradit se s obhájcem, který, nevolí-li si ho sám, mu musí být soudem ustanoven. Vzhledem k tomu, že byl stěžovatel zadržen a omezen na svobodě a jednalo se o případ, kdy nastal důvod nutné obhajoby, měl být tedy zastoupen obhájcem, ať již zvoleným, či ustanoveným soudem. To se však v daném případě nestalo. Ústavní soud proto konstatoval porušení základních práv na soudní ochranu, na právní pomoc v řízení před soudy a na obhajobu a tlumočnicka. Dále Ústavní soud zakázal Okresnímu soudu ve Zlíně, aby nakládal s daným trestním příkazem jako s pravomocným.³

Náhrada újmy způsobené šířením hanlivých výroků na internetu

Soudní dvůr Evropské unie a jeho velký senát vyhlásil dne 21. prosince 2021 rozsudek ve věci C-251/20 Gtflix Tv. Tato společnost se sídlem v České republice se domáhala u francouzských soudů odstranění a opravy hanlivých výroků na internetu a požadovala také náhradu újmy způsobené danými výroky. Výroky byly na internet uveřejněny člověkem s bydlištěm v Maďarsku. Soud

² Nález dostupný zde: <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=118197&pos=7&cnt=27&typ=result>

³ Nález dostupný zde: <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=118248&pos=6&cnt=27&typ=result>

judikoval, že o náhradu újmy, která je způsobena na území členského státu, lze žádat u soudů tohoto členského státu, pokud byla újma způsobena na internetu. K tomuto doplnil, že místem „škodné události“ je v tomto případě místo (příslušný členský stát Evropské unie), kde se škoda projevila, tedy ve státě, kde žalobce*kyně svou újmu utrpěl*a. Jako jedinou stanovenou podmínku pro tento postup pak soud stanovil veřejnou přístupnost daného výroku na internetu v daném členském státě.⁴

Významné právní otázky

Omluva za veřejné vyhrožování LGBT+ komunitě

Spolek Prague Pride čelil v období akce Pride 2021 předsudečným, nenávistným útokům, mimo jiné i na sociálních sítích. Jedním z pachatelů byl mladistvý muž, který spolku a účastníkům festivalu veřejně vyhrožoval smrtí. Pod příspěvek informující o konání akce publikovaný oficiálním profilem Prague Pride napsal komentář ve znění: „Jestli to bude tak půjdu a začnu střílet brokovnicí do hlav.“ Pachatel byl policejním orgánem ztotožněn a začala proti němu vést trestní stíhání pro provinění násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 352 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákoníku. K činu se doznal a spolku se chtěl za své jednání omluvit. Spolek se rozhodl dát útočnickovi šanci pochopit, jaký dopad můžou jeho slova mít. Tento vstřícný krok přišel zejména proto, že útočník byl mladistvý a dříve netrestaný. Osobně se s ním pracovníci spolku za přítomnosti In IUSTITIA sešli, seznámili ho i s činností poradny Sbarvouven.cz pro LGBT+ osoby, na kterou se obracejí lidé v těch nejhorších chvílích svého života, často způsobených právě homofobními útoky. Autor výhrůžného komentáře projevils nad svým jednáním lítost a veřejně se spolku omluvil. Tuto omluvu následně zveřejnil i na svém instagramovém profilu. I spolek omluvu v anonymizované podobě zveřejnil s tím, že patří nejen jemu, ale všem LGBT+ lidem, kterých se útok mohl dotknout. Státní zástupkyně vzhledem k okolnostem následně podmíněně zastavila trestní stíhání pachatele a stanovila mu zkušební dobu v trvání 7 měsíců.

⁴ Tisková zpráva č. 231/21, Soudní dvůr Evropské unie. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2021-12/cp210231cs.pdf>

Významné události

Soudní dvůr Evropské unie v prosinci svým rozsudkem podpořil stejnopohlavní páry. Rozhodl, že rodiče zapsaní v dokladech dítěte v jedné ze zemí Evropské unie, mají bez ohledu na pohlaví stejná rodičovská práva i ve zbylých státech EU.⁵ Rozhodnutí se může stát precedentem pro řadu dalších sporů, kdy musí LGBT+ rodiny řešit právní otázky vyplývající z rozdílných právních úprav v jednotlivých státech EU.

⁵ <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2021-12/cp210221cs.pdf>

Společenské ovzduší

Politická reprezentace

V říjnu proběhly volby do Poslanecké sněmovny. V jedné ze slánských ubytoven policie prověřovala údajné kupčení s hlasy. Místním obyvatelům prý kdosi nabízel 1000 Kč za hlas pro hnutí ANO.⁶

28. října začalo tzv. milostivé léto, které trvalo až do 28. ledna. Byla to příležitost pro dlužníky, kterým budou odpuštěny úroky, penále a další platby, pokud uhradí původní dlužnou částku nebo jistinu a 908 korun exekutorovi.⁷

Na říjnovém Mezinárodním fóru k připomínce holokaustu a boji proti antisemitismu vystoupil i český ministr zahraničí Jakub Kulháněk. Ministr na fóru uvedl, že by mělo dojít ke zkrácení času mezi výskytem nenávistného projevu na internetu a jeho odstraněním a potrestáním pachatele. Česká republika by podle něj měla přijmout Českou národní strategii boje proti antisemitismu, otevřít státní příspěvkovou organizaci Památník ticha a uspořádat mezinárodní konferenci k Tereziánské deklaraci v rámci českého předsednictví v Radě EU v roce 2022.⁸

Místní samospráva

Město Most nechá v příštím roce zbourat další panelový dům na sídlišti Chanov. Obydlených je v něm pět bytů, pro jejichž obyvatele musí město najít náhradní ubytování.⁹

V Třebíči začali působit dva romští asistenti prevence kriminality, kteří budou pomáhat místním strážníkům.¹⁰

Krajní pravice

Policie bude opět prověřovat výroky exposlance SPD Miloslava Roznera o koncentračním táboře v Letech u Písku, o kterém mluvil jako o „neexistujícím pseudokoncentráku“. Policisté chtěli

⁶ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/policie-proveruje-kupceni-s-hlasy-a-volice-bez-rousek-177070>

⁷ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/zacina-milostive-letu-lide-v-exekuci-kvuli-dluhu-u-verejnych-instituci-se-mohou-snadneji-oddluzit>

⁸ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/sef-ceske-diplomacie-proti-nenavistnym-prispevkum-na-socialnich-sitich-co-je-trestne-off-line-musi-byt-trestne-on-line>

⁹ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/most-necha-zbourat-dalsi-panelak-na-sidlisti-v-chanove>

¹⁰ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/trebic-prijala-romske-asistenty-prevence-kriminality-v-jihlave-se-osvedcili>

Roznera stíhat už v roce 2019 za popírání a schvalování genocidia, ale poslanecká sněmovna ho tehdy k trestnímu stíhání nevydala.¹¹

Nově zvolený poslanec Jiří Kobza z SPD napadl hned po volbách muslimy, o kterých prohlásil, že musí za každý prodaný kebab „odvádět daň na džihád“.¹²

Pod hrozbou exekuce se předseda SPD Tomio Okamura omluvil novinářům z Ústavu nezávislé žurnalistiky za to, že o webu HlídacíPes.org mluvil jako o podvodném. Omluvu mu nařídil Vrchní soud v Praze už v květnu, ale Okamura ji zveřejnil až v listopadu.¹³

Internetoví konspirátoři šířili dezinformace proti očkování na COVID-19. Jedna z nich byla i Petra Fajmonová Rédová, která o sobě tvrdila, že pracuje jako sestra na brněnské JIP. Zveřejnila lživou informaci, že očkování na COVID-19 nefunguje, a naopak vytváří nové mutace nemoci. Podle webu Manipulátoři.cz ji ale žádná z brněnských nemocnic nezaměstnává.¹⁴

Investigativní reportér Aktuálně.cz Lukáš Valášek se zaměřil na konspirátora Patrika Tušla, který kromě zveřejňování lží útočí i na šéfa České lékařské komory Milana Kubka a vyhrožuje jemu i jeho rodině. Tušl na tyto své nezákonné aktivity vybírá od diváků peníze. Sám má ovšem 15 exekucí a neplatí výživné na dítě.¹⁵ Česká policie stíhá v souvislosti s útoky na zdravotníky desítky lidí.¹⁶

¹¹ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/organy-cinne-v-trestnim-rizeni-se-budou-znova-zabyvat-vyroky-exposlance-spd-miloslava-roznera-o-neexistujicim>

¹² <https://prazska.drbna.cz/zpravy/politika/7121-bezpeci-nemusi-trvat-dlouho-prodavaci-kebabu-odvadeji-dan-na-dzihad-rika-prazsky-poslanec-za-spd.html?fbclid=IwAR2H9KIUtr9P2tWXvL6C-ti1OV2paYSsiRqDqk8qXRuhITHG7rXFhKfLKO4>

¹³ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/okamura-se-omluvil-ustavu-nezavisle-zurnalistiky.zabrala-az-hrozba-exekuce>

¹⁴ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/dezinformace-sestra-z-brnenske-jip-brojici-proti-ockovani-je-dezinformatorka-petra-fajmonova-redova.zadna-brnenska>

¹⁵ <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/pronasleduje-lekare-a-nataci-se-u-toho-muz-s-patnacti-exekuc/r~1473826e576a11ec8fa20cc47ab5f122/>

¹⁶ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/zahranicni/facebook-zablokoval-ucty-jejichz-uzivatele-vedli-zastrasovaci-protiockovaci-kampan.ceska-policie-stiha-desitky>

Podle bavorské televize Bayerischer Rundfunk se střelnice v českém pohraničí stávají vyhledávaným místem pro trénink střelby německých neonacistů, kteří ve své zemi vyhrožují místním politikům, policistům, muslimům i Židům.¹⁷

Soud potvrdil šestnáctiměsíční podmíněný trest Vítězslavu Kroupovi za nenávistný příspěvek pod fotkou prvňáčků z Teplic. Kroupa napsal: „Ještěže jsou ze ZŠ Plynárenská. Řešení se přímo nabízí,“ čímž reagovat na skutečnost, že velká část žáků na fotografii má tmavší barvu kůže.¹⁸

V případě propagace neonacismu členů Národního odporu, kterým se soudy zabývají od roku 2010, padlo sedm podmíněných trestů od devíti do 18 měsíců.¹⁹

Nejvyšší soud odmítl dovolání Benedikta Čermáka, který podporoval a propagoval terorismus tím, že v internetové diskusi schvaloval teroristický útok na Novém Zélandu proti muslimům z března 2019. Vrchní soud mu uložil tři roky vězení se čtyřletým podmíněným odkladem.²⁰

Za rasistický komentář pod článkem o tragickém požáru v Bohumíně dostal třiačtyřicetiletý muž podmíněný trest odnětí svobody na jeden rok s odkladem na tři roky.²¹

Před soud míří i případ nakladatelství Bodyart Press, které vydalo knihu Mýtus šesti milionů popírající holokaust.²²

Bezpečnostní složky

V souvislosti s červencovým napadením Romů v Sokolově zahájila policie trestní stíhání jednoho z útočníků. Svědci incidentu popsali, že útočníci rasisticky pokřikovali na napadené. Nejprve zaútočili na děti, poté i na dospělé a jedné ženě zlomili ruku. Podle webu Antifa.cz šlo o fanoušky

¹⁷ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/zahranicni/cesko-je-diky-strelnicim-rajem-pro-nemecke-neonacisty.ti-se-podle-bavorske-televize-nevzdavaji-planu-na-prevrat>

¹⁸ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/soud-potvrdil-trest-za-nenavistny-komentar-pod-fotkou-prvnacku-z-teplic.neslo-o-humor-ale-o-propagaci-nacismu>

¹⁹ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/tresty-pro-cleny-neonacistickeho-narodniho-odporu-po-11-letech-sedm-podminek>

²⁰ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/jak-jim-chutna-jejich-medicina-schvaloval-ssman-benedikt-cermak-zabijeni-lidi-na-novem-zelande.nejvyssi-soud-odmitl-jeho>

²¹ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/podminen-y-trest-za-rasisticky-komentar-u-clanku-o-pozaru-v-bohumine>

²² <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/popirani-holokaustu-miri-pred-soud-40378822?fbclid=IwAR3XTMMt2ARv149ZVuUUeH0VGBn125pZlcdOMAGO-iNLZXhdBt0tp1IRtEU>

Slavie Praha. Zatímco trestní stíhání bylo zahájeno jen u jednoho útočníka, správní orgán řeší přestupky hned několika lidí, zřejmě Romů, kteří údajně nadávali policistům.²³

Na plenárním zasedání Evropského parlamentu ve Štrasburku se debatovalo o policejním násilí proti Romům. Podnětem k tomu byl případ Stanislava Tomáše, který zemřel po policejním zákroku na konci června v Teplicích.²⁴ Španělský europoslanec López Aquilar na zasedání řekl, že Tomáš zemřel v důsledku policejní brutality a jeho smrt přirovnal ke smrti Afroameričana George Floyda, za jehož vraždu byli zasahující policisté odsouzeni. Čeští europoslanci Tomáš Zdechovský a Alexandr Vondra vyzvali Aquilara k omluvě za tyto výroky.²⁵ Jako sérii pochybení však policejní zákrok označila i zástupkyně ombudsmana Monika Šimůnková. Policisté podle ní chybovali, když zavolali záchranáře pozdě, nemonitorovali zdravotní stav zadržovaného muže a chybně postupovalo i Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, když si dostatečně nezjistilo skutkový stav při vyšetřování zásahu.²⁶ V celém případě dosud padl jen jeden podmíněný trest, a to ženě, která v souvislosti se zákrokem vyhrožovala policistům zapálením policejní služebny.²⁷

Organizace In IUSTITIA podepsala dohodu o vzájemné spolupráci ve prospěch obětí předsudečných trestných činů s Krajským policejním ředitelstvím hlavního města Prahy. Oběti by se díky dohodě měly rychleji dostat k odborné pomoci.²⁸

Média a kultura

Generální ředitel Českého rozhlasu René Zavoral chtěl jmenovat šéfkou rozhlasového zpravodajství Jitku Obzinovou, která v roce 2015 na poradě FTV Prima nutila své podřízené, aby připravovali reportáže o uprchlících tak, aby vzbuzovaly protiimigrační vášně. Proti jejímu

²³ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/policie-stiha-jednoho-muze-kvuli-napadeni-romu-v-sokolove.nadavky-smerem-k-policistum-se-resi-jako-prestupek>

²⁴ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/evropsky-parlament-bude-na-zaklade-pripadu-stanislava-tomase-diskutovat-a-policejnim-nasili-proti-romum-v-eu>

²⁵ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/zdechovsky-a-vondra-zadaji-omluvu.europoslanec-lopez-aguilar-pry-zpochybnil-vysetrovani-ceskych-uradu-v-pripadu-smrti>

²⁶ <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/9880>

²⁷ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/padl-prvni-trest-v-kauze-stanislava-tomase.zena-dostala-podminku-za-vyhrozovani-zapalenim-policejni-stanice>

²⁸ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/in-iustitia-podepsala-dohodu-s-polici-i-o-vzajemne-spolupraci-ve-prospech-obeti-predsudecnych-trestnych-cinu>

jmenování podepsalo petici více než 600 pracovníků rozhlasu a Zavoral nakonec své rozhodnutí přehodnotil.²⁹

Do kin vstoupil film režisérky Very Lackové Jak jsem se stala partyzánkou, který představuje příběhy Romů v odboji.³⁰

V Muzeu romské kultury odhalili betonovou bustu novináře a blogera Jozefa Kmeťa, který zemřel v minulém roce na COVID-19 a do poslední chvíle vyzýval k dodržování opatření a opatrnosti. Bustu darovala muzeu Československá romská unie.³¹

ARA ART spustila kampaň na podporu lidí z LGBTI+ menšiny, která poukazuje na problém vícečetné diskriminace. Kampaň nese název Udělal jsem hroznou věc. Organizace také nabízí poradenství ŘEKNU.TO.³²

Koalice romských reprezentantů Libereckého kraje přišla s kampaní Jekhetane – očkujeme se společně k imunitě, která cílí na romskou komunitu a informuje je o výhodách očkování proti COVID-19.³³ Romský dětský taneční a pěvecký soubor Držme spolu za jeden provaz uspořádal v Českém Krumlově benefiční koncert a poděkoval tak místním zdravotníkům.³⁴

Veřejnost

Podle průzkumu agentury Median se postoj mladých Čechů k romské menšině oproti předchozím rokům zlepšil. Češi ve věku 15–30 let už tolik nevěří stereotypům a méně je baví rasistický humor.³⁵

²⁹ <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/obzinova-zavoral-rozhlas/r~4f78327e5f5311eca7d3ac1f6b220ee8/>

³⁰ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/video-dokument-very-lackove-pripomina-ze-v-odboji-pusobili-i-romove>

³¹ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/v-muzeu-romske-kultury-odhalili-bustu-novinare-a-blogera-jozefa-kmeta.ten-pred-rokem-zemrel>

³² <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/zivot-je-kratky-na-to-abychom-nenavideli-sve-deti-je-hlavnim-poselstvim-online-osvetove-kampane-na-podporu-lgbt>

³³ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/koalice-romskych-reprezentantu-libereckeho-kraje-spustila-informacni-kampan-na-podporu-ockovani-romu-a-romek>

³⁴ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/romske-deti-v-krumlove-podekovaly-zdravotnikum-za-jejich-peci-o-covid-pacienty>

³⁵ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/premiera-podle-pruzkumu-agentury-median-povazuji-cesi-souziti-s-romy-za-problematicke-postoj-mladych-lidi-k-romske-mensine>

Blesk přinesl příběh pětatřicetileté ženy, která přišla kvůli rakovině o prso a musí čelit nevybíravým poznámkám v běžných situacích. Například ve sprše po plavání se jí cizí žena zeptala, jestli „jí není blbý chodit jen s jedním prsem“.³⁶

V Mokrém-Horákově vznikne po téměř jedenácti letech bydlení pro lidi s autismem. Stavbu zdržovali místní ze spolku Tady to mám rád, kteří sepisovali petice proti tomu, aby vedle jejich domu nebydleli klienti zařízení.³⁷ Podobně protestují obyvatelé brněnské Bystrce proti výstavbě moderních bytů pro seniory v rámci domu s pečovatelskou službou. Místní se stavbou nesouhlasí, protože se bojí úbytku parkovacích míst.³⁸

Petr Torák, původem z Liberce, převzal ve Spojeném království národní cenu pro pedagogy. Torák se do Velké Británie přestěhoval v roce 1999 kvůli opakovaným útokům neonacistů.³⁹

Velvyslanectví USA udělilo Cenu Alice Garrigue Masarykové aktivistkám Gwendolyn Albert a Eleně Gorolové i zástupkyni ombudsmana Monice Šimůnkové za snahu o odškodnění obětí protiprávních sterilizací.⁴⁰

Starostka České Lípy poděkovala pětadvacetiletému Petru Grundzovi za pomoc přepadené seniorce. Grundza lupiče dopadl a ukradené věci seniorce vrátil. Za svou statečnost dostal stříbrnou pamětní minci města a medaili Krajského ředitelství policie Libereckého kraje.⁴¹

³⁶ https://www.blesk.cz/clanek/radce-zdravi-a-zivotni-styl-zdravi/700080/eva-35-se-leci-s-rakovinou-chodit-s-jednim-prsem-vam-neni-blby-ptali-se-ji-na-bazenu.html?fbclid=IwAR1j1OaHREs_7uulbQjGxiumUx19nbf8FZpJ8_RDIPHe9Ne62sK4guW44o

³⁷ <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/autisty-u-nas-nehceme-psali-lide-v-peticich-domov-nakonec-vznikne-40381021?fbclid=IwAR1fz5oG4yjZdmA-gebHyEAlrr0sJ4o5LdRefaCFbxmyl2xEsiMV87mOVvU>

³⁸ https://brnensky.denik.cz/zpravy_region/penzistum-v-bystrci-postavi-dum-zaberou-nam-parkovaci-mista-bouri-se-lide-202110.html?fbclid=IwAR1WorZ2xgEHRvrLAnJiV_R3tzCHSZ1zcCT5MVnuexKjgZObYmhCqi8Ubbo

³⁹ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/zahranicni/petr-torak-v-britanii-prevzal-prestizni-cenu-pro-pedagogy>

⁴⁰ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/velvyslanectvi-usa-ocenila-bojovnice-za-odskodneni-protipravne-sterilizovanych-zen-gwendolyn-albert-elenu-gorolovou-a>

⁴¹ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/starostka-ceske-lipy-podekovala-petru-grundzovi-ktery-pomohl-prepadene-seniorce.ziskal-pametni-minci-mesta-a-medaili>

Poznámky k metodologickým charakteristikám této zprávy

Případy popsané v kvartální zprávě jsou ty, které byly zaregistrovány zaměstnanci a zaměstnankyněmi organizace In IUSTITIA během terénní práce a vlastního monitoringu médií a internetu. Dále některé případy nahlásili sami poškození či svědci.

Předsudečná pohnutka je v této zprávě identifikována jako předběžná – expertní. In IUSTITIA se snaží incidenty, které byly zaznamenány jejími silami, ověřovat, a to zejména ve spolupráci s orgány činnými v trestním řízení. V kvartálních zprávách se nevyskytují incidenty, které In IUSTITIA přejímá z policejních statistik po uplynutí kalendářního roku do příslušných výročních zpráv o stavu předsudečného násilí v ČR. Z toho důvodu se údaje obsažené v kvartálních zprávách a výroční zprávě za daný rok budou nezbytně lišit.

S ohledem na interpretaci prezentovaných dat je třeba dále doplnit, že u kategorií typu škody, formy útoku a pohnutky platí, že incident mohl být charakterizován více než jedním znakem. Například jeden incident mohl být zaregistrován jako protiromský a protimuslimský zároveň. U některých případů naopak mohly být znaky neznámé nebo zatím neobjasněné. Proto je nutno k jejich interpretaci přistupovat opatrně.

Podrobněji je metodika monitorování předsudečného násilí zpracována ve výročních zprávách.

Neprošlo jazykovou korekturou.